

Lucjan Pokorzyński

1903–1979

Zmarły nagle 5 września 1979 roku Profesor Lucjan Pokorzyński był przez ponad 30 lat związany z Akademią Ekonomiczną. Pracował w niej z pełnym oddaniem w okresie bardzo trudnym dla polskiej nauki. Od roku 1952 był kierownikiem jedynej w Polsce Katedry Ubezpieczeń. Stworzył teoretyczne podwaliny poznańskiej szkoły ubezpieczeń. Był zamiłowanym pedagogiem i wielce zasłużonym nauczycielem akademickim, wychowawcą wielu roczników ekonomistów – praktyków i pracowników naukowych. Do końca życia twórczo pracował, nie zrywając kontaktów z Uczelnią.

Urodził się 6 stycznia 1903 roku w Szamotułach. W roku 1920 ukończył szkołę średnią w Poznaniu. W latach 1920–1923 odbył studia wyższe na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego, gdzie w roku 1923 uzyskał dyplom nauk prawnych. Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę zawodową w sądownictwie – początkowo jako sędzia, a później jako adwokat i notariusz.

Działalność naukową rozpoczął już w latach 30. W roku 1939 miał przygotowaną pracę doktorską z dziedziny postępowania egzekucyjnego. Wybuch II wojny światowej przeszkodził mu w sfinalizowaniu przewodu doktorskiego, a praca doktorska zaginęła w czasie wojny. Mimo trudnych warunków w okresie okupacji (podejmował się różnych zajęć, pracował jako nauczyciel, biuralista, robotnik rolny nie przerwał pracy naukowej. Przygotował nową rozprawę doktorską, zajmując się bardzo aktualnym ówczesnie tematem aneksji terytorium państwa na tle prawa międzynarodowego. Pracę tę, zatytułowaną *Istota i legalność aneksji w świetle prawa międzynarodowego* ukończył pod kierunkiem prof. Antoniego Peretiatkowicza. Na jej podstawie w roku 1947 uzyskał na Uniwersytecie Poznańskim stopień doktora praw.

Po wojnie całkowicie poświęcił się pracy naukowo-dydaktycznej. W roku 1945 został asystentem na Uniwersytecie Poznańskim, by w roku następnym przejść do pracy w Akademii Handlowej w Poznaniu, przekształconej w roku 1950 w Wyższą Szkołę Ekonomiczną, a później w Akademię Ekonomiczną. Z Uczelnią tą był związany do końca życia. Przeszedł w niej wszystkie szczeble kariery akademickiej, pracując jako starszy asystent, adiunkt, zastępca profesora, docent i profesor nadzwyczajny. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w roku 1968.

Przez kilkanaście lat pełnił wiele trudnych i odpowiedzialnych funkcji organizacyjnych. W latach 1947–1949 pełnił funkcję sekretarza generalnego Akademii Handlowej. W okresie 1954/1955–1955/1956 był dziekanem Wydziału Finansów, w latach 1956/1957–1958/1959 – prorektorem ds. nauczania, w okresie 1961/1962–1962/1963 – prodziekanem ds. studiów zaocznych, a w latach 1963/1964–1967/1968 – dziekanem Wydziału Ogólno-Ekonomicznego Wyższej Szkoły Ekonomicznej. Był także przez wiele lat kierownikiem punktu konsultacyjnego tej Uczelni w Bydgoszczy i Zielonej Górze oraz Studiów Podyplomowych dla Inżynierów i Ubezpieczeniowców. Ponadto przewodniczył licznym komisjom lub był członkiem licznych komisji wydziałowych i uczelnianych.

Profesor Lucjan Pokorzyński, z zamiłowania uczonego i nauczyciel, łączył w sobie najlepsze cechy profesora akademickiego. Charakterystycznym rysem jego działalności jako uczonego, nauczyciela i wychowawcy był przede wszystkim realizm, oparty na głębokiej i wszechstronnej wiedzy, znajomości ludzi i stosunków społeczno-gospodarczych. Dorobek naukowy Profesora jest bardzo bogaty i wszechstronny. Obejmuje liczne prace monograficzne, artykuły naukowe, kierowanie pracami naukowymi oraz ich redakcjami. Ranga tego dorobku opiera się nie tylko na liczbie opublikowanych pozycji i ich odkrywczym charakterze, ale także na ich funkcji społecznej i przydatności na potrzeby teorii i praktyki.

Ubezpieczenia gospodarcze były główną dziedziną zainteresowań naukowych Profesora, a jego dorobek w tym zakresie zdobył sobie trwałe miejsce w polskiej i światowej literaturze ubezpieczeniowej. Po opublikowaniu, wkrótce po wojnie, kilku opracowań z zakresu prawa międzynarodowego i gospodarczego skupił się później przede wszystkim na ubezpieczeniach gospodarczych. Zogniskował swoje badania wokół zagadnień prawnych, ekonomicznych, społecznych i historycznych. Zainteresowania naukowe Profesora w dziedzinie ubezpieczeń były zawsze wielokierunkowe. Szczególnie dużo uwagi poświęcił funkcjonowaniu ubezpieczeń gospodarczych w socjalizmie i kapitalizmie (*Ubezpieczenia. gospodarcze w kapitalizmie* – jako współautor). Zajmował się zagadnieniami związanymi z ubezpieczeniami wiejskimi (1953 i 1956), nadzorem państwa nad ubezpieczeniami (1962) oraz genezą i rozwojem ubezpieczeń gospodarczych na ziemiach polskich (1958). Z innych licznych prac na uwagę zasługują opracowania na temat przesłanek ubezpieczeń w socjalizmie (1956), udziału własnego ubezpieczającego (1970), dochodzenia roszczenia o odszkodowanie ubezpieczeniowe (1973), rozwoju prawa ubezpieczeń gospodarczych (1973), prawa osób trzecich wobec ubezpieczyciela (1973), odpowiedzialności ubezpieczyciela wobec ofiar wypadków komunikacyjnych w systemach prawnych Europy Zachodniej (1975). Wszystkie prace Profesora – dalekie od jakiegokolwiek sztywności i schematyzmu – zawierają ogromny ładunek myśli twórczej. Wyróżniają się szczególną zwięzłością i przejrzystością, starannością i dokładnością opracowania. Prace te są wielokrotnie cytowane w polskiej i obcej literaturze, wywołują do dzisiaj twórczą polemikę.

Profesor Lucjan Pokorzyński był także autorem opracowań o charakterze naukowo-dydaktycznym, przeznaczonych dla studentów szkół wyższych. Cechowało je powiązanie wiedzy teoretycznej z praktyką. Taki charakter miały również opracowane przez niego pomoce naukowe i dydaktyczne wydawane przez Oddział Poznański PTE w postaci skryptów, poradników i przewodników metodycznych pisanych na zlecenie zainteresowanych instytucji i resortów. W publikacjach Profesora przeznaczonych zarówno dla studentów, jak i dla słuchaczy kursów zawodowych problematyka ubezpieczeń gospodarczych została przedstawiona w sposób przystępny i ściśle dostosowany do odbiorców prac. To było ich wielką zaletą.

Profesor był także redaktorem kilkunastu opracowań oraz autorem kilkudziesięciu recenzji wydawniczych, kierownikiem naukowym tematów podstawowych, międzyresortowych i węzłowych. Był współorganizatorem wydawnictwa Studia Ubezpieczeniowe, przewodniczącym Rady Redakcyjnej tego wydawnictwa oraz jego redaktorem.

Działalność pedagogiczna odgrywała dużą rolę w twórczości Lucjana Pokorzyńskiego. Przez wiele lat prowadził wykłady i seminaria na wszystkich stopniach kształcenia. W Akademii Handlowej wykładał prawo rzeczowe, a w Szczecińskim Oddziale Akademii Handlowej prawo administracyjne i gospodarcze. Od roku 1952, kiedy to objął kierownictwo Katedry Ubezpieczeń WSE w Poznaniu, problematyka ubezpieczeń gospodarczych była głównym przedmiotem jego wykładów. Przygotowywał je wyjątkowo starannie. Panował nad ogromnym i zawiłym materiałem. Wykład miał jasną konstrukcję i piękny styl. Wykłady były bardzo interesujące i przystępne dla słuchaczy. Przedstawiały instytucję ubezpieczeniową zarówno na szerokim tle historycznym, jak i w obliczu ówczesnych przemian społeczno-gospodarczych. Profesor był promotorem kilkuset prac dyplomowych i magisterskich oraz kilkunastu prac doktorskich. Był szczególnie serdeczny dla młodych pracowników nauki. Nigdy nie odmawiał im przyjacielskiej rady i pomocy. Wiele trudu wkładał w liczne recenzje prac doktorskich i habilitacyjnych.

Mimo dużego zaangażowania w pracę naukowo-dydaktyczną i organizacyjną Profesor Pokorzyński brał stale czynny udział w pracy społecznej poza Uczelnią. Od roku 1947 był aktywnym członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, będąc przez wiele lat sekretarzem naukowym Komisji Nauk Społecznych oraz jego wydawnictw. Od roku 1949 działał aktywnie jako członek Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, pełniąc w Oddziale Poznańskim różne funkcje. Był również aktywnym członkiem polskiej sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Ubezpieczeniowego (AIDA), od chwili jej założenia w roku 1961. Był członkiem wielu jeszcze stowarzyszeń i organizacji.

W dowód uznania dla jego pracy naukowej, dydaktyczno-wychowawczej i organizacyjnej został odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia

Polski. Uzyskał też tytuł Zasłużonego Nauczyciela PRL. Otrzymał liczne odznaczenia i odznaki. Był wielokrotnie nagradzany przez ministra szkolnictwa wyższego.

Profesor miał bogatą osobowość. Był zawsze sobą, odznaczał się wysokimi wartościami moralno-etycznymi. Był człowiekiem prawym i szlachetnym, nieskazitelnego charakteru i nad wyraz skromnym. Na zewnątrz sprawiał wrażenie człowieka zamkniętego, a nawet oschłego. Zyskiwał przy bliższym poznaniu. Był człowiekiem wielkiego serca i wrażliwości. Zrezygnował z założenia własnej rodziny, by móc wychowywać wczesnie osierocone dzieci brata. Był bardzo punktualny, znane są wspomnienia studentów, którzy nastawiali swoje zegarki z chwilą rozpoczęcia wykładu, gdyż wiadomo było, że Profesor Pokorzyński wchodzi na salę wykładową zgodnie z wybiciem zegara prawie co do sekundy. Języki klasyczne – greka i łacina – były jego ulubionymi językami. Ponadto znał znakomicie język niemiecki, angielski i francuski. Z prof. Józefem Rzóską mógł przez wiele godzin rozprawiać i recytować klasykę grecką i łacińską. Był przy tym pełen subtelного humoru. Szanowali i cenili go wszyscy.

Tadeusz Sangowski